

A M. T. Akadémia Vörösmarty kéziratainak jegyzéke. (Összeállította *Brisits Frigyes*. A M. T. Akadémia kiadása. Budapest, 1928. 396 l.)

A Szózat költőjének összes művei — kritikai kiadásban — több mint negyven évvel ezelőtt jelentek meg utoljára. Azóta a világ sokat haladt, Vörösmarty-nak is több, eddig kiadatlan művét tették közzé, úgy hogy valóban itt volna már az ideje, hogy a tudomány mai állásának megfelelő gyűjteményben hozzáférhetővé válnék a nagy költő szellemének minden ránkmaradt emléke.

Ez a vágy a közeljövőben tán teljesülni is fog. A lehetőség legalább megvan rá, mert végre akadt egy fiatal tudós, a kiváló tehetségű *Brisits Frigyes* személyében, aki e feladatra nemcsak kedvet érez, hanem akiben feltétlenül megvan a tehetség és rátermettség, hogy az óhajtott kiadáshoz fűzött reményeket valóra váltsa. *Brisits* már azzal a kötetével is, melyben tavaly a nagy költő ifjúkori kísérleteit hozta nyilvánosságra, bizonyosságát adta tárgyszeretetének; az újabban előkerült Vörösmarty-kéziratok jegyzékének sajtó alá rendezésével pedig még fokozottabban erősítette meg a hivatottságába vetett bizalmat.

A szóbanforgó «jegyzék» ugyanis jóval többet ad, mint amennyit szerény címe ígér. Egybeállítója nem elégedett meg a *Bernrieder János*nétól az Akadémianak ajándékozott s ott külön szobában elhelyezett anyag egyszerű felsorolásával, hanem az egyes darabokat összeveti az első két kiadás szövegeivel s nagy elmélyedésre valló gondnal közli a változatok eltéréseit. Ily módon azt is megállapítja, hogy mennyivel bővült, vagy rövidült valamely mű a megjelenés idejéig. A kéziratok tudós körültekintéssel készült ismertetéséből aztán sok érdekes dolgot tud meg az olvasó arról, hogy mennyi tervezgetés, töprengés, mily művészi gond előzte meg Vörösmarty egy-egy nevezetesebb alkotásának létrejöttét; különösen azokat, amelyek a köztudat szerint is halhatatlan reme-

kek. A *Csongor és Tündének* például három kézirata is van; *A merengőhöz* című, örökbecsű, lírai nászajándéknak kettő; a méltán híres *Előszónak* szintén kettő... Mindezeknek és sok más műnek a kiadott szövegtől való eltéréseit a tárgy jelentőségéhez mért aprólékos hűséggel közli a kiadó.

A költői munkák fogalmazatain kívül becses tanulssággal jár a Vörösmartytól származó és hozzáírt, részben kiadatlan levelek jegyzéke is. Többek közt megállapítható belőle — a címzések alapján — az is, hogy annak idején a főváros mely részein lakott a nagy költő. (1824-ben pl. az Aranykéz-utcai *Neumayer-házban*; 1826-ban a vizivárosi *Horváth-u. 32a. sz. alatt* és a *Leopold-utcai Thuróczy-házban*; 1832—34-ben a *Kereszt-utcai Mazarek-házban*; 1846-ban az *Üri-utcai Horváth-házban*.)

A számos, egyéb fontos adatot tartalmazó kiadványt magvas «előszó» vezeti be, melynek az egész anyagot igen szemléletesen jellemző sorai elárulják, hogy írójuk nemcsak filológiai-lag képzett s szorgalmas kutató, hanem a szöveggel kapcsolatos irodalmiság rejtettebb elemeinek fölismeréséhez is ért.

Baros Gyula.

Sásdi Sándor: Hanna nagy útja. (Dante kiadás.) Sásdi Sándor első könyvével, a *Vadludak* című regénnyel komoly figyelmet keltett és mint kétségtelen tehetség mutatkozott be a magyar közönségnek. Most megjelen a második regényének, a *Hanna nagy útja*-nak olvasása után a kritika főszerzője nem lehet egy általános irodalmi szempont, hanem csak ez a kérdés: fejlődést jelent-e ez a könyv az első munkával szemben, tisztább és határozottabb dokumentuma-e Sásdi Sándor tehetségének, mint első írása volt. Ennek a kérdésnek eldöntése azután a legteljesebb tárgyilagosságot és megértést kívánja meg, de még így is igen nehéz feladat.

A *Hanna nagy útja* Mermelstein Hannának, egy falusi zsidó kántor leányának és Nestor Szatanovszky hadifogoly orosz tanítónak szerelméről